

Türk Sermaye Piyasası ve Yatırım Hizmetlerinin Geleceği

(15 Şubat 2008, İstanbul)

Nevzat Öztangut

Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Sayın Başkanlar,
Saygıdeğer Meslektaşlarım,
Değerli Konuklarımız,

Sermaye Piyasası Kurulu ile birlikte düzenlediğimiz Türk Sermaye Piyasası ve Yatırım Hizmetlerinin Geleceği konferansımıza hoş geldiniz. Sözlerime başlamadan önce Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ekonomik anlamda bir piyasa olarak ortaya çıktığı günden itibaren sermaye piyasaları, tüm dünyada birer lokomotif gibi çalışarak ülkeleri kalkındırmış, ekonomileri canlandırmış, tasarruf sahiplerinin birikimlerini verimli bir şekilde değerlendirmesini sağlamıştır. Tasarruf sahiplerinin birikimleri, sermaye piyasaları sayesinde; en uygun ve en verimli alanlara aktarılabilmış, sanayi yatırımları finanse edilmiş, ekonomik büyüme sağlanmıştır.

Sermaye piyasasının "fon sağlama" ve "aracılık hizmetleri" gibi iki ana temel taşıdan hareketle konferansımız iki bölümden oluşuyor. İlk oturumda, sermaye piyasalarının "fon arz ve talebini buluşturma" işlevi ile bu işlevin yerine getirilmesinde en önemli aktörler olan "aracıların" rolü ele alınacak. İkinci oturumda ise aracılık sektörünün sunduğu yatırım hizmetleri ve bu hizmetlerin geliştirilmesi konuları irdelenecek.

Her biri, sermaye piyasasının çeşitli alanında önemli faaliyetlerde bulunan kurum ve kuruluşların temsilcisi olan ve önemli bilgi birikimine sahibi değerli konuşmacılar, yapacakları yorum ve değerlendirmeler ile ufukumuzu açacak, konferansımızın verimli geçmesi için çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği olarak, ülkemiz sermaye piyasasına, aracılık sektörüne ve yatırım hizmetlerine ve geleceğe dair bakışımızı da sizlerle kısaca paylaşmak istiyorum.

Ülkemizde, sermaye piyasası 1980'li yılların ikinci yarısında şekillenmeye başlamış, o yıllardan bu güne geçen kısa zamanda piyasamız; kurumsal, teknik ve yasal altyapı ile yetişmiş insan gücü açısından önemli bir noktaya gelmiştir.

Türk sermaye piyasasında, Birliğimiz üyesi 41 Banka ve 104 Aracı Kurum aracılık hizmeti sağlamaktadır.

2007 yılında sermaye piyasamızda; 388 milyar YTL'si hisse senedi, 118 milyar YTL'si vadeli işlem ve 3,7 trilyon YTL'si sabit getirili menkul kıymet olmak üzere toplam 4,2 trilyon YTL'lik işlem hacmi gerçekleşmiştir.

Sermaye piyasamızın takas, saklama ve kayıt sistemleri, gelişmiş ülke piyasaları ile boy ölçüşebilecek nitelikte, hatta bir çoğundan daha da ileri düzeyde güvenli ve donanımlıdır. Sermaye piyasamız, ülkemizde Avrupa Birliğine en uyumlu mevzuata sahip ve entegrasyona en hazır sektördür.

Sermaye piyasamızın düzenleyici otoritesi Sermaye Piyasası Kurulumuz, Türkiye'nin ilk bağımsız idari otoritesidir. Ülkemizdeki ilk bağımsız idari otoritenin sermaye piyasası alanında faaliyet göstermesi ülkemizde konuya verilen önem açısından dikkat çekicidir. Kurulduğu günden bu yana Sermaye Piyasası Kurulumuz, piyasanın gelişimi ve güveni için büyük çaba göstermiştir. Getirilen güvenlik ve koruma mekanizmaları sayesinde, ülkemizde son yıllarda görülen ekonomik krizlerin ardından aracı kurumların mali durumundan kaynaklanan nedenlerle yatırımcılar mağdur olmamıştır. Piyasamızda; yatırımcıları koruma fonu, tedrici tasfiye, müşteri ismine saklama, yatırımcı blokajı ve sermaye yeterliliği gibi çok sayıda güvenlik mekanizması bulunmaktadır.

Değerli Konuklar,

Tüm bu gelişmelere ve olumlu sonuçlara karşılık, aracılık sektörümüzün, arzu ettiğimiz ve hedeflediğimiz bir seviyeye ulaşamadığı bir gerçektir.

Aracılık hizmetlerimiz ve ürünlerimiz neden Batı Avrupa ülkelerindeki kadar çeşitli değildir? Sermaye piyasasının asıl varolma sebebi olan reel sektörün ihtiyaçlarını sermaye piyasamız tam anlamıyla karşılayabilmekte midir? Hepimiz biliyoruz ki sermaye piyasamız son derece sınırlı ve geleneksel ürünleri sunmaktadır. Bizim piyasamızın sunabileceği ürünler dışındakiler ise Londra'dan temin edilmektedir. Bu durum sadece reel sektöre sunulan ürünler açısından değil, yatırımcılara sunabildiğimiz ürünler açısından da böyledir. Sonuçta hem reel sektörün ihtiyaçlarının bir kısmı piyasamızdan karşılanamamakta hem de piyasa yeteri kadar gelişmemektedir. Bunun bir diğer sonucu da sermaye piyasasının topluma penetrasyonu az olmakta, bireysel yatırımcı tabanı gelişmemekte, kurumsal yatırımcılar hazine bonosuna yatırım yapan fonlar dışında hemen hemen hiç bulunmamaktadır. Mevcut potansiyel neden performansla yansımamaktadır? Bu sorunların çözümlerini bulabilmek için sermaye piyasamızın yapısını daha yakından incelemek, hızla çözüm üretmek ve sermaye piyasamızın orta ve uzun vadeli hedeflerini bir an önce belirlemek gerektiğini düşünüyoruz.

Bugün çok karmaşık ürünlere değil geleneksel sermaye piyasası ürünlerinde dahi istenen yerde değiliz.

Ülkemizin en büyük şirketlerinden oluşan ISO-1000 listesindeki şirketlerin sadece 140'ı halka açıktır. Bu tablonun tüm ilgililerce sorgulanması ve analiz edilmesi gerekmektedir. 860 şirketin neden halka açılmadıklarını araştırılmalıyız ve tüm ilgililerce uygun tedbirleri almalıyız.

Şirketlerimizin sermaye piyasasından yararlanması için tek araç hisse senedi ihracı değildir. Şirketlerimiz hisse senedi dışında kalan diğer sermaye piyasası araçları ihracı ile de kaynak sağlayabilmeli; krediye, emtiaya, ana paraya bağlı tahviller gibi yapılandırılmış menkul kıymetleri kullanabilmeli, sermaye piyasasından kaynak sağlamanın yanı sıra, riskten korunma için türev araçların şirketlere sağladığı avantajlardan da yararlanabilmelidir.

Yatırımcı tabanının genişletilmesi sorununun çözümünde de, ürün çeşitliliği ön plana çıkmaktadır. Hem aracılık sektörünün geliştirilmesi hem de şirketlerin sermaye piyasasından daha çok yararlanabilmesi için ürün çeşitliliğine çok önem vermemiz gerektiği kanaatindeyiz. Güçlü bir sermaye piyasası güçlü bir aracılık sistemini gerektirmektedir. "Yatırımcı tabanının dar olması", "özel sektörün sermaye piyasasının olanaklarını etkin olarak kullanmaması" gibi sermaye piyasamızın temel sorunlarının hemen hepsinde sermaye piyasası aracılık sektörü

kilit bir önem taşımaktadır. Aracılık sektörünün istediğimiz seviyeye ulaşabilmesi için aracı kurumlarımızın farklı ürünlere yönelmesi ve gelir yapılarını sağlamlaştırması büyük önem taşımaktadır.

Daha çok sayıda ürünün alınıp satıldığı bir piyasada, aracı kuruluşlar hem hizmet kalitesi hem de gelir yapısı açısından daha da güçleneceğinden, reel sektörün finansmanına ve ülke ekonomisine daha çok katkı sağlanabilecektir. Ülkemizin bölgesel bir finans merkezi haline getirilmesine dair temenni ve çalışmaların sıklıkla dile getirildiği bir ortamda, aracılık sektörümüzün örnek alınan ülkelerdeki düzeye ulaştırılmasının ciddi kazanımları olacaktır. Bu doğrultuda, aracılık sektörümüzün geliştirilmesi için hemen bugünden tedbirlerin alınması ve bu çalışmalara tüm ilgililerce destek sağlanması gerekmektedir.

Sermaye piyasalarında bugün küresel ölçekte rekabet her geçen gün artmaktadır. Global rekabetin giderek arttığı bir ortamda, sermaye piyasamızın mevcut yapısının sürdürülmesi, rekabette geride kalma anlamına gelmektedir. Bu çerçevede geç ve geride kalmanın ülkemize maliyeti çok yüksek olacaktır. Bu nedenle piyasamızın geliştirilmesi için atılması gereken adımlar acil niteliktedir. Gün artık aracılık sektöründe sadece maliyetleri düşürmenin peşinde koşmanın değil, aracı kurumların faaliyet alanlarını, dolayısıyla gelirlerini çeşitlendirmenin ve artırmanın peşinde koşacağımız gündür.

Bu çerçevede Sermaye Piyasası Kurulunun bir süredir yürütmekte olduğu faaliyet alanlarını ve ürünleri çeşitlendirme çalışmalarını çok olumlu karşılıyoruz. Faaliyet alanlarını ve ürünleri çeşitlendirebilmek için aracı kurumların tezgahüstü türev ürünler çıkarabilmesi ve bu ürünlerin satışına aracılık edebilmelerinin sağlanması, aracı kurumlar tarafından tezgahüstü hisse senedi işlemlerinin de yapılabilmesini öneriyoruz. Ayrıca aracı kurumlar belli koşullar çerçevesinde proje finansmanı da sağlayabilmelidirler. Ancak bütün bu yetkilerin yeterli güvenlik ve gözetim önlemleri tanımlanarak verilmesi gerektiği tabiidir.

Konuşmama son vermeden önce aracılık sektörü ve sermaye piyasasının gelişimi açısından çok önemli gördüğüm bir diğer konuya daha değinmek istiyorum. Sadece ürünleri geliştirmek sektörümüzü geliştirmek için her zaman yeterli olmayabilir. Ülkemizde sermaye piyasasının geliştirilmesi genel bir anlayış meselesidir.

Sermaye piyasası üzerinde etkili olabilen bütün kurumların uygulamaları ile sermaye piyasasına olan sonuçlarına duyarlı olmaları gerekmektedir. "ürünler ve mükellefler arasında vergi adaletsizliğine yol açan farklı uygulamalar", "sıklıkla değişen vergi oranları" , "kamu alacağının tahsili amacıyla işleme kapatılan bankaların iştirakleri ile ilgili olarak yatırımcı haklarının gözetilmemesi" gibi uygulamaların yatırımcılara zarar verdiği ve sisteme olan güveni azalttığını gözden uzak tutmamalıyız. Sermaye piyasasının gelişmesini istiyorsak yapılan her uygulamanın, atılan her adımın sermaye piyasası üzerindeki etkilerini hesap etmek zorundayız.

Uluslararası rekabette öne geçebilmek için kısa vadede çözümlenebilecek ve orta vadede ele alınabilecek sorunlar mevcuttur. Sorunların çok önemli bir kısmı siyasi iradenin desteği, düzenleyici kurumlarımızın duyarlılığı ve sektörün özverisi ile kolaylıkla çözülebilecek niteliktedir.

Değerli Konuklar,
Birliğimiz, önümüzdeki dönem için hedeflenmesi gereken vizyonun sermaye piyasamızı büyütmek ve Türkiye'nin bölgesel bir finans merkezi haline getirmek olması gerektiğine inanmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği olarak sorunların çözümüne yönelik atılacak her adımda, yapılacak her çalışmada yer almaya hazırız.

Konferansımızın başarılı geçmesini dilerken, özveri ile işbirliği için Sermaye Piyasası Kurulu'nun Sayın Başkanına, Sayın İMKB Başkanına ve konferansımızda görüşlerini bizlerle paylaşacak değerli konuşmacılarımıza, basın mensuplarına, üyelerimize ve tüm konuklarımıza Birliğimiz adına teşekkürlerimizi sunarım.